

ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA a VZDĚLÁVÁNÍ

2. ROČ. LS UMŠ

Několik videí k zamyšlení

- <http://www.youtube.com/watch?v=UUhzRqmers2M>
- <http://www.youtube.com/watch?v=VVDkAdV2hD8>
- <http://www.youtube.com/watch?v=gRpn4CZXINE>
- <http://www.youtube.com/watch?v=2Zc8YMq7bz8>
- <http://www.youtube.com/watch?v=PBKX7sAULCE>
- <http://www.youtube.com/watch?v=p4g4EIpW0jA&feature=fvsr>

Základní pojmy 1

- **environmentální**
- **Výchova**
- **životním prostředím**
- **A) přírodním prostředím**
- **b) technickým prostředím**
- **c) sociálně-ekonomickým prostředím.**

Základní pojmy 2

- ekologická výchova
- Ekologie
- Obecná ekologie
- ekologické faktory (abiotické, biotické, antropogenní)

Stručný vývoj e.v.

- do středověku neznámá
- renesance (Ramboldini: Dům radosti – výchova v přírodě)
- osvícenství, filantropismus
- výchova v přírodě – sportovní kroužky
- 19. století: skauting, woodcraft
- 20. století: tramping, inspirace Divokým Z.

Stručný vývoj e.v.

- 20. století: konflikty lidské společnosti a přírodního prostředí
- příroda nejen jako kulisa pro výchovu, ale také prvek ochrany
- nadměrné využívání přírodních zdrojů (konzumní způsob života)
- nejen chránit, ale **VYCHOVÁVAT** k ochraně

Etapy vývoje „výchovy k přírodě“

1. výchova vztahu k přírodě – cíl: vztah ke zvířatům a rostlinám (mezi válkami)
2. výchova k ochraně př. – poznej a chraň, chránit druhy, vztahy mezi nimi (po válce)
3. v. k potřebě čistého prostředí (70.léta) – vliv člověka na přírodu
4. v. k životnímu prostředí – myslí globálně, jedne lokálně, osobní zodpovědnost (dnes)

ekologická výchova - biologické zaměření,
ekosytém

výchova spotřebitele – praktická stránka, co
je úsporné, co ne, jak na to

v. na duchovním základě – orientace nejen
na majetek, ale na přírodu, na člověka

smyslové vnímání přírody – zapojení smyslů
pro pochopení krásy a jedinečnosti přírody

výchova uměním

objevování starých řemesel

výchova prací – málo teorie, avšak velký
výchovný efekt

Environmentální výchova

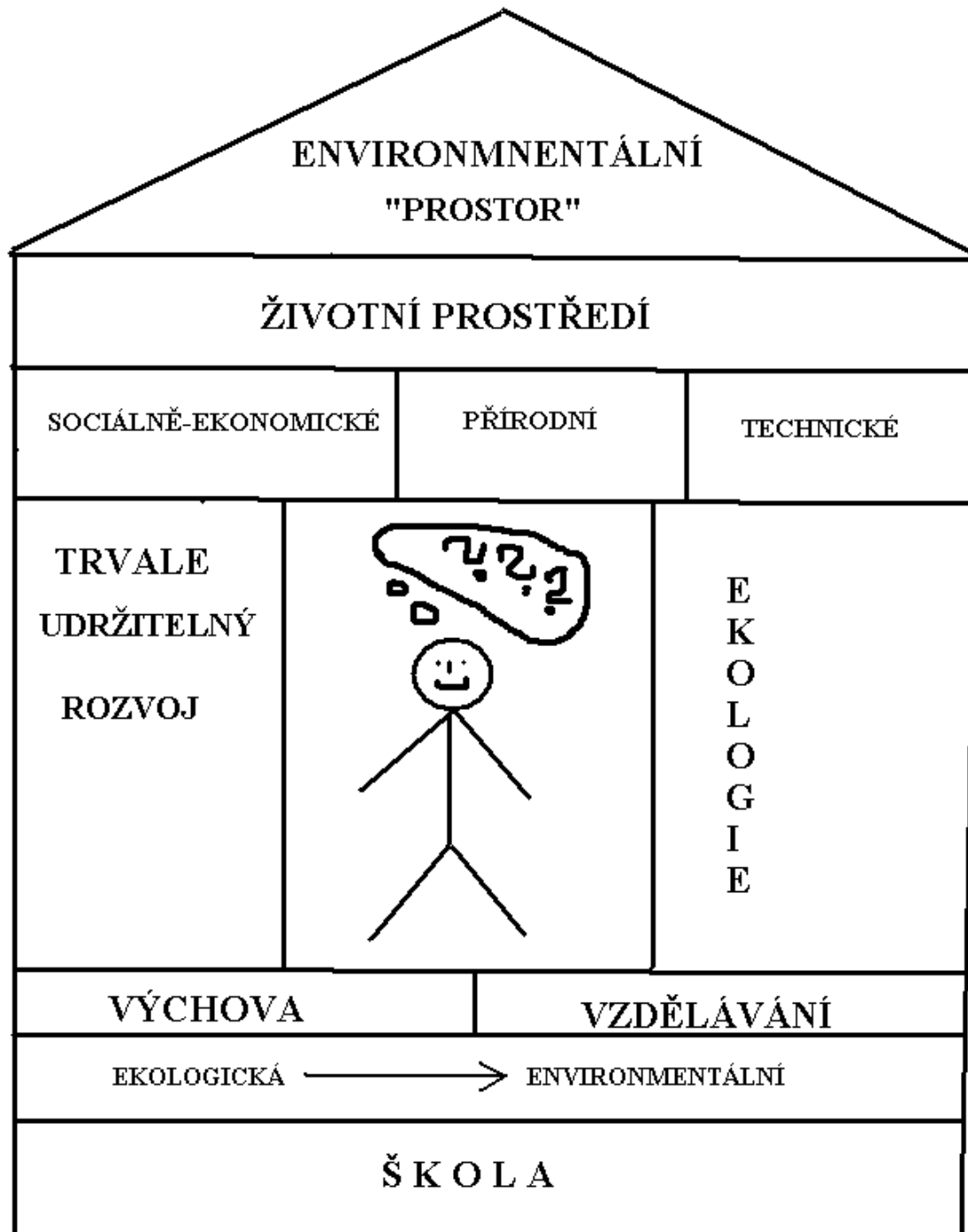
- Výchova, při níž jsou žáci vedeni k pochopení komplexnosti a složitosti vztahů člověka a životního prostředí. Žáci jsou podporováni v aktivní účasti na ochraně a citlivém utváření životního prostředí. EV ovlivňuje v zájmu udržitelnosti rozvoje lidské civilizace životní styl a hodnotovou orientaci žáků.

Environmentální vzdělávání

- relativně vysokou úroveň vědomostí o přírodě
- uplatnění analyticko-syntetického myšlení
- biologická a ekologická gramotnost
- „cizí jazyk bez slovíček“
- poznej a chraň

TUR – trvale udržitelný rozvoj

- ne zastavení hospodářského růstu, nýbrž jeho usměrnění tak, aby základna přírodních zdrojů nebyla ničena a potřeby současné generace nebyly naplňovány na úkor generací příštích
- TUR je cestou progresivní - změna myšlení

ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA A VZDĚLÁVÁNÍ JAKO ETICKO-FILOZOFICKÝ PROBLÉM

- EKOLOGICKÁ ETIKA
- a) věda ve smyslu anglické „science“ (popisuje)
- b) věda ve smyslu německé „wissenschaft“ (automobil)
- c) věda ve smyslu latinské „scientia“ (lenost)

Postavení člověka ve světě – střet nebo harmonie kultury a přírody

- přenosem látek a energie
- od soužití s přírodou a závislosti na ní k „domnělé nezávislosti“ (*konzerva*)
- potlačení této závislosti se projeví s naakumulovanou silou – projekt MILÉNIUM – 15 výzev pro společnost
- <http://www.millennium-project.org/>

Je udržitelný rozvoj na Zemi dosažitelný pro všechny?

Lze zabránit válečným konfliktům o vodní zdroje?

Bude dostatek zdrojů pro lidskou populaci?

Mohou se autoritářské režimy změnit ve fungující demokracie?

Může se politické rozhodování stát vnímavější vůči dlouhodobým perspektivám?

Může současný rozvoj informačních a komunikačních technologií být ku prospěchu všem?

Může tzv. etická tržní ekonomika pomoci snížit propast mezi bohatými a chudými?

Lze snížit hrozbu nových (a nově se objevujících) nemocí a imunních mikroorganismů?

Mohou sdílené hodnoty a nové bezpečnostní strategie snížit nebezpečí etnických konfliktů, terorismu a použití zbraní hromadného ničení?

Může měnící se postavení žen ve společnosti zlepšit podmínky k životu?

Mohou být bezpečně a efektivně uspokojeny rostoucí požadavky na energii?

Mohou být pokroky ve vědě a technologiích urychleny a zlepšit tak životní podmínky lidí?

Mohou být etické aspekty více začleněny do globálního rozhodování?

2 pojetí přírody

- a) jedinečná koncepce hmoty – biodiverzita v rámci kosmu
- b) Země jako posvátná, vyjímečná – rozměr axiologický, který počítá s přírodou jako hodnotou
- nebezpečí redukce přírody na hmotu bez duchovního obsahu se projevila v tendenci chápat přírodu jako něco nižšího než je člověk a jeho duchovní výtvoř.
- dnešní technické civilizace ničí a poškozují živou přírodu nikoli proto, že by byly vyšším systémem (organizačně složitějším, vyspělejším a jemnějším), ale naopak proto, že jsou systémem nižším, méně organizovaným, a proto **zatím** silnějším a destruktivnějším.

panský postoj X nebo pokora?

- 3 důvody, proč se problémy objevují až v posledních 2. stoletích (dle Koháka, 2000)
- **1. Početnost** - kobylinky
- **2. Náročnost** – reklama, rybář
- **3. Moc** – velké civilizace X technika

Vztah člověka a přírody v minulosti a dnes

- 1. jako lovec a sběrač – posvátná přítomnost, naprostá závislost
- 2. pastýř a zemědělec – partner k životu
- 3. řemeslník a trhovcec – cenný dar k obživě

Přístupy ke změně postoje člověka k přírodě (Kohák, 2000)

- **a) etika bázně Boží** – pečovat o stvoření s postojem pokory, skromnosti a služby
- **b) etika vznešeného lidství** – nepodřít přírodu pod lidský zájem, kdy hodnotu získává až tehdy, když je nám nějakým způsobem užitečná
- **c) etika úcty k životu** neboli také **biocentrická etika** - znamená ctít dobro tím, že umožním prožít život tak, jak odpovídá jeho druhu (právo na potřeby)
- **d) etika Země** – úcta již k samotným předpokladům života, kde utrpení a smrt jsou součástí rovnováhy, avšak neměly by být zbytečné.
- **e) etika záchranného člunu** – spočívá v uvědomění si, že jsme na jedné společné lodi, na planetě Zemi, která má určitou „nosnost“.

Pořadí	Země	Ekologická stopa jednotlivých zemí (přepočteno na člověka; v globálních hektarech; za rok 2005)
1.	Spojené arabské emiráty	9,5
2.	USA	9,4
3.	Kuvajt	8,9
4.	Dánsko	8,0
5.	Austrálie	7,8
6.	Nový Zéland	7,7
7.	Kanada	7,1
8.	Norsko	6,9
9.	Estonsko	6,4
10.	Irsko	6,3
11.	Řecko	5,9
12.	Španělsko	5,7
13.	Uruguay	5,5
14.	Česko	5,3
...	...	
45.	Slovensko	3,3
...	...	
Průměr		2,7

zdroj: *Living Planet Report 2008*

GLOBALNÍ PROBLÉMY

- JEDNODUCHÝ PROBLÉM (LINEÁRNÍ)
- GLOBALNÍ PROBLÉM (STRUKTUROVANÝ)
- SLOŽITÝ ZPŮSOB ŘEŠENÍ
- ZAPOJENÍ MNOHA ŘEŠITELŮ
- CELOSVĚTOVÉ – NADNÁRODNÍ
- DLOUHODOBÉ A SKRYTÉ

- SOUČET ČÁSTI x VZTAHY MEZI ČÁSTMI
- JEVY ODDĚLENĚ x DYNAMICKY SPOJENY
- OBJEKTIVITA x SUBJEKTIVITA POZOROV.
- RACIO, LOGIKA x CIT, VŮLE, DUCHOVNÍ S.
- ANALÝZA x SYNTÉZA
- LINEÁRNÍ TECHNICKÉ x SYSTÉMOVÉ ŘEŠ.
- ATOMIZACE x INTEGRITA OBORŮ
- ODDĚLENÍ OD PŘÍRODY x SPOJENÍ S PŘ.
- EXPERTNÍ POHLED NA SVĚT (ODBORNÍCI) x OSOBITÝ POHLED NA SVĚT A JEHO ŘÍZENÍ

Konkrétní globální problémy

- hrozby válek ozbrojení jednotlivých států
- skleníkový efekt
- AIDS
- kácení deštných pralesů
- chudoba, hlad,
- povodně, zemětřesení, vulkanická činnost, sucha
- rasismus
- odlišné náboženství

I. Intersociální problémy

- ty vznikají ve vzájemných vztazích mezi lidmi (relace člověk - člověk) a jsou spojeny se zásadním střetem zájmů různých společenských a ekonomických skupin a systémů:
- **problém války a míru**
- **problém překonání sociálně ekonomické zaostalosti méně rozvinutých (rozvojových) zemí**
- **problém mezinárodní zadluženosti**
problém změn mezinárodních ekonomických vztahů
(<http://www.blisty.cz/2005/12/29/art26306.html>)

II. Ekosociální problémy

- ty pramení z porušených vazeb mezi přírodou a lidskou společností (relace člověk - příroda):
- populační problém
- potravinový (nutriční) problém
- surovinový a energetický problém
- ekologický problém

(<http://www.blisty.cz/2005/12/29/art26306.html>)

III. Antroposociální problémy

- ty se týkají budoucnosti člověka, většinou spadají do jedné kategorie problémů:
- **všelidské problémy sociální, humanitární a kulturní:**
 - problém šíření epidemií a drogových závislostí
 - problém nekontrolované mezinárodní migrace
 - problém terorismu
 - problém absolutní chudoby

(<http://www.blisty.cz/2005/12/29/art26306.html>)

Globální problémy

1. Globální oteplování
2. Znečištění ovzduší - smog
3. Úbytek (pra)lesů
4. Snížení biologické rozmanitosti
5. Rozšiřování pouští a půdní degradace
6. Nedostatek nezávadné vody
7. Znečištění oceánů a výlov ryb
8. Spotřeba surovin a energie, bohatství a chudoba
9. Environmentální migrace
10. Zelená revoluce a geneticky upravené plodiny

Podrobněji: <http://vsepotrebne.webgarden.cz/globalni-problemy-seminar>

Z jedné ankety

- Je vám osud naší planety udradený?
- ano 9 %
- ano, stejně tu už za těch pár let nebudu 3 %
- ne, snažím se proti tomu něco dělat 23 %
- Ne, ale nevím, jak bych pomohl(a) 65 %

Řešení!!!????????????

- Lidstvo by se mělo výchovou a legislativou dobrat etiky, která má několik zaměření
 - Etika přírody (ochrana životního prostředí)
 - Etika rozvoje společnosti (nechtít stále větší bohatství)
 - Etika solidarity (vzájemné pomoci)

Paradoxy globální civilizace

- Příčina na jednom konci planety se projeví na druhém konci
- Člověk jako jedinec má silný pud sebezáchovy, ale lidstvo jako celek tento pud nemá
- Globální civilizace je ateistická

***Antropocentrismus,
biocentrismus, bio-
regionalismus –
tři postoje člověka
k přírodě,
tři typy ekologické
edukace***

***„Etika pocházející z myšlení ...
nevyznačuje nám určité
povinnosti,
ale klade na člověka
odpovědnost za každou
živou bytost žijící v jeho
blízkosti a nutí napomáhat jí.***

Albert Schweitzer

Paradigma antropocentrické

- ◆ Člověk je pánem přírody
- ◆ Příroda - nekonečné biologické zásoby
- ◆ Příroda - uspokojuje potřeby člověka
- ◆ Mírou pokroku je podmaňování přírody člověkem
- ◆ Příroda (rostliny, zvířata) nemá morální status

Příroda se mění!

- Přírodní prostředí je stále více ohroženo.
- Kvalita vzduchu, vody a půdy se neustále zhoršuje.
- Listina ohrožených a hynoucích rostlin a zvířat je nekončící.
- Kvalita životního prostředí člověka je stále menší.

Kde jste ...?

Fakta: Každým rokem hynou desítky ohrožených druhů.

Shallow ecology:

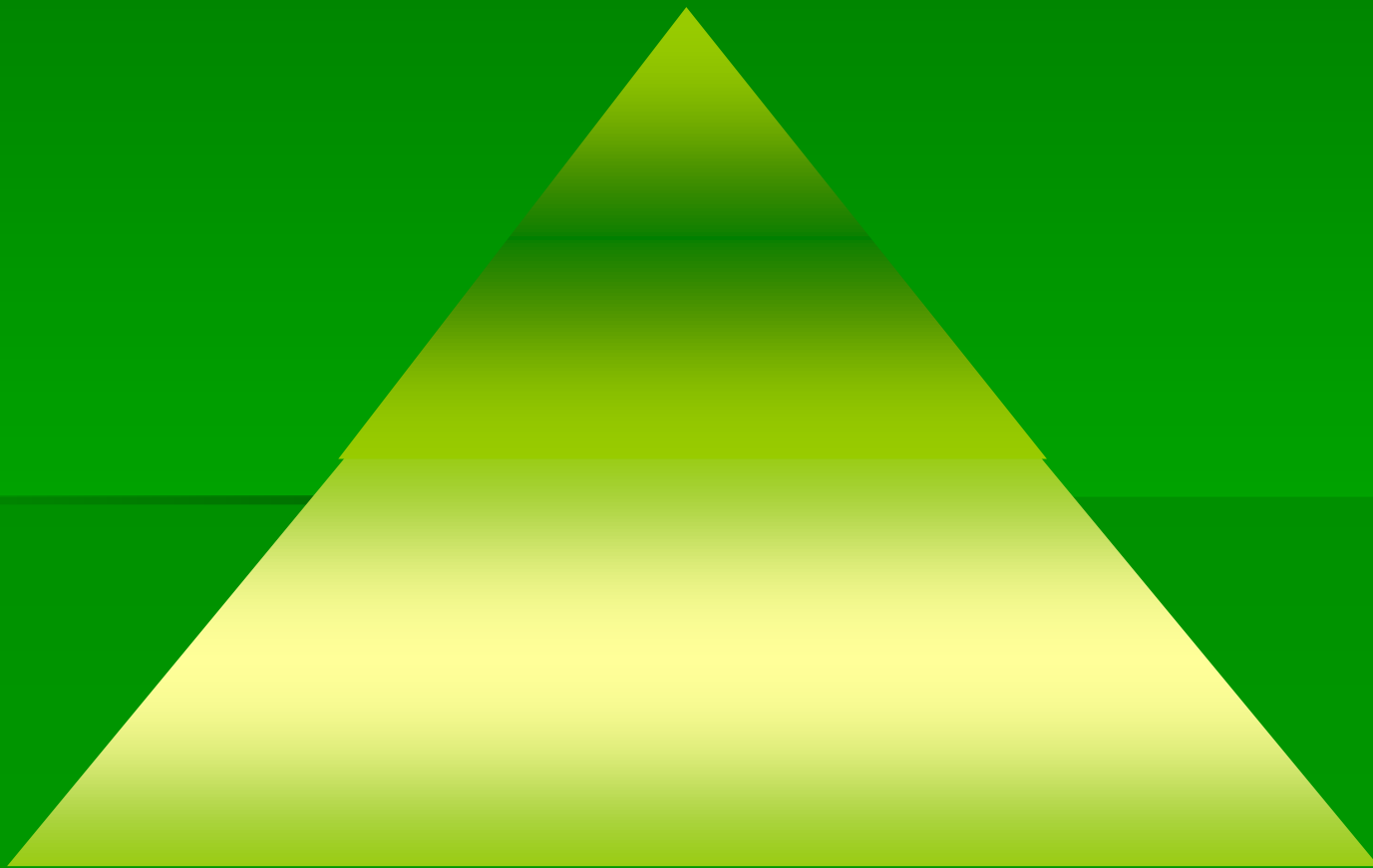
Co je třeba dělat?

- ◆ *nutnost legislativních změn v oblasti ochrany přírody*
 - ◆ *boj za čistotu ovzduší*
 - ◆ *vznik národních parků, rezervací*
 - ◆ *ochrana hynoucích druhů*
- ◆ *Ale to není změna myšlení o přírodě !*

Paradigma biocentrické

- Člověk není pánem přírody
- Přírodě je vrácen morální status
- V centru vesmíru je **bios - život**
- Člověk je integrální součástí přírody jako každý jiný živočišný druh
- Každý druh má imanentní právo existence a hodnotu sám v sobě.

Pyramida živočišných druhů

Ekologický egalitarismus ? Rovnost všech druhů?

Všechny druhy mají hodnotu a právo existence, ale nejsou si rovné.

Člověk, protože je inteligentní tvor, převyšuje jiné druhy jen tím, že je za ně zodpovědný.

Paradigma bio-regionální

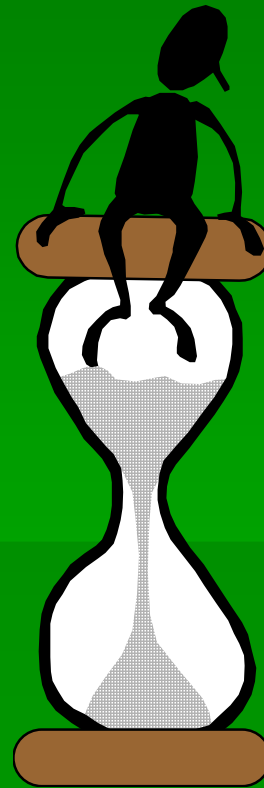
- Bioregionalismus - alternativní postoj k přírodě
- bioregion = lokální oblast, prostor vyznačující se přírodními, zeměpisnými, ekologickými, sociálními, historickými a antropologickými rysy
- Bioregion je také morálním prostorem, „zrcadlem“
- Země, příroda, krajina – mluví k nám, oslovuje nás, definuje nás a my ji.
- Člověk je zodpovědný za bio-regionální prostředí.

Ekologická výchova

- **Proměna myšlení
o přírodě a o sobě
sama**
- **Formování
ekologického vědomí**
- **Vytváření kladného
postoje k přírodě**
- **Vychovávání
k odpovědnosti
za jiné druhy**

Stihneme to?

KURIKULÁRNÍ ZAKOTVENÍ V RVP PV

- 5.5 Dítě a svět
- Záměrem vzdělávacího úsilí pedagoga v environmentální oblasti je založit u dítěte elementární povědomí:
 - o vlivu člověka na životní prostředí – počínaje nejbližším okolím a konče globálními problémy celosvětového dosahu
 - vytvořit elementární základy pro otevřený a odpovědný postoj dítěte (člověka) k životnímu prostředí.

Dílčí vzdělávací cíle (co pedagog u dítěte podporuje)

- seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření **pozitivního vztahu** k němu
- vytváření **elementárního povědomí** o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich **rozmanitosti**, vývoji a neustálých proměnách
- **pochopení**, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí **chránit a zlepšovat**, ale také **poškozovat a ničit**
- **osvojení si poznatků a dovedností** potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při **spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí** a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy
- **rozvoj úcty k životu** ve všech jeho formách
- **vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem**, s živou a neživou přírodou, lidmi, společnostmi, planetou Zemí

Vzdělávací nabídka (co pedagog dítěti nabízí)

- **aktivity zaměřené k získávání praktické orientace v obci** (vycházky do ulic, návštěvy obchodů, návštěvy důležitých institucí, budov a dalších pro dítě významných objektů)
- **přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí**, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (příroda živá i neživá, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období)
- **práce s literárními texty**, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií
- **kognitivní činnosti** (kladení otázek a hledání odpovědí, diskuse nad problémem, vyprávění, poslech, objevování)

Vzdělávací nabídka (co pedagog dítěti nabízí)

- praktické činnosti, na jejichž základě se dítě seznamuje s různými přírodními i umělými látkami a materiály ve svém okolí a jejichž prostřednictvím získává zkušenosti s jejich vlastnostmi (praktické pokusy, zkoumání, manipulace s různými materiály a surovinami)
- **pozorování** životních podmínek a stavu životního prostředí, **poznávání ekosystémů** (les, louka, rybník apod.)
- **ekologicky motivované hrové aktivity** (ekohry)
- **smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu**, pracovní činnosti, pěstitelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí

UČEBNÍ VÝSTUPY

- **vnímat, že svět má svůj řád**, že je rozmanitý a pozoruhodný, **nekonečně pestrý a různorodý** - jak svět přírody, tak i svět lidí (mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.)
- **porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé** (všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje a že s těmito změnami je třeba v životě počítat), přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole
- **mít povědomí o významu životního prostředí** (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí
- **rozlišovat aktivity**, které mohou zdraví okolního prostředí **podporovat a které je mohou poškozovat**, všímat si nepořádků a škod, upozornit na ně
- **pomáhat pečovat o okolní životní prostředí** (dbát o pořádek a čistotu, nakládat vhodným způsobem s odpady, starat se o rostliny, spoluvytvářet pohodu prostředí, chránit přírodu v okolí, živé tvory apod.)

Jaká jsou rizika v EV?

- nedostatek příležitostí vidět a vnímat svět v jeho pestrosti a změně, v jeho dění a řádu
- nedostatečné a nepřiměřené informace, nedostatečné, nepravdivé nebo žádné odpovědi na otázky dětí
- jednotvárná, málo rozmanitá nabídka činností,
- výběr a nabídka témat, která jsou životu dítěte příliš vzdálená, pro jeho vnímání a chápání náročná, která **přesahují přirozenou zkušenost** dítěte a nejsou pro dítě prakticky využitelná
- užívání **abstraktních pojmů**, předávání „hotových“ poznatků
- **převaha zprostředkovaného** poznávání světa (obraz, film)
- **nedostatek pozornosti** prevenci vlivů prostředí, které mohou být pro dítě nezdravé a nebezpečné
- **špatný příklad dospělých**
- **uzavřenost školy** a jejího vzdělávacího programu vůči existujícím problémům a **aktuálnímu dění**

Televizní programy

- ABCD ekologie aneb Životabudič

<http://www.ceskatelevize.cz/vysilani/1047209841-abcd-ekologie-aneb-zivotabudic/201327273250001-28.11.2007-06:05-bojove-plyny-kolem-nas.html>

Minuta z přírody

<http://www.ceskatelevize.cz/vysilani/1011036378-2-minuta-z-prirody/207411000151218-18.12.2007-17:57-lisejniky.html?from=40>

TIPY NA VYCHÁZKY A VÝLETY

▪ NAUČNÉ STEZKY

http://www.risy.cz/naucne_stezky_beskydy_cz

- ❖ podél potoka (řičky)
- ❖ na vrcholky hor
- ❖ měnící se příroda (fenologické vycházky)
- ❖ inspirace z literatury, TV ...

EKOLOGICKÉ ORGANIZACE

- VITA

<http://www.vitaova.cz/>

Chaloupky

<http://www.chaloupky.cz/>

Tereza

<http://www.terezanet.cz/>

Lipka

<http://www.lipka.cz/>

Jaká je moje ekologická zodpovědnost?

- Dotazník
- <http://www.vztahkprirode.cz/view.php?cisloclanku=2008020015>

Vyhodnocení

- Otázky: 1, 3, 8, 9, 10, 12 (sečíst jednoduše body)
- Otázky: 2, 5, 6, 7, 11, 14 (odečíst počet bodů u každé položky od 8), např. 8-4, pak výsledek přičíst k celkovému součtu
- Sečíst body u prvního a druhého okruhu otázek

Vyhodnocení

- 14 – 26: velmi pozitivní
- 27 – 38: pozitivní
- 39 – 50: spíše pozitivní
- 51 – 62: neutrální
- 63 – 74: spíše negativní
- 75 – 86: negativní
- 87 – 98: velmi negativní

Dotazník – ekologické cítění:

- <http://www.vztahkprirode.cz/view.php?cisloclanku=2008030002>

1. Jak ovlivňují fotografie nádherných přírodních scenérií náš postoj k ochraně přírody?

- a) Probouzejí v lidech zájem chránit zvláště cenné přírodní lokality, avšak zároveň v nich podporují určitou nevšímavost k „běžné“ přírodě kolem nich.
- b) Probouzejí v lidech lásku k přírodě a motivují je k ochraně blízké i vzdálené přírody.
- c) Probouzejí v lidech zájem chránit přírodu, zejména tu v jejich dosahu.

2. V každodenním životě lze najít situace, ve kterých lidé vědomky či nevědomky volí mezi ochranou přírody na straně jedné a vlastním zdravím či pohodlím na straně druhé. V jaké míře na ně může zapůsobit výzva, aby se i v těchto situacích chovali šetrně k přírodě?

- a) Lidé citlivě vnímají naléhavé výzvy. Své zdraví a pohodlí jsou pak ochotni částečně oželeť.
- b) Kdo má rád přírodu, ten takovou výzvu vyslyší. Ostatní nikoliv.
- c) Málokdo je ochotný slevit ze svého zdraví či pohodlí. Výzva skoro nikoho neovlivní.

3. Proč lidé v západní Evropě a severní Americe odmítají uvěřit hrozbě globálního oteplování?

- a) Je to otázka inteligence a vzdělání. Je přirozené, že lidé s menším rozhledem mají problém pochopit něco tak globálního.
- b) Nesetkali se s potřebnými informacemi. Pokud s těmito informacemi budou seznámeni, názor změní.
- c) Nevědomky se brání úzkosti, která s tím souvisí. Hodně lidí si nechce připustit, že by měli změnit své chování, že se ještě nedávno mýlili nebo že svět, ve kterém žijí, směřuje do hodně nejisté budoucnosti.

4. Jaký mají altruisté vztah k přírodě?

- a) Altruisté jsou vnímaví a citliví, a tak i přírodu mají raději než ostatní lidé.
- b) Altruismus s ochranou přírody nesouvisí a altruisté se ve vztahu k přírodě nijak neliší od většiny populace.
- c) Většina altruistů je vnímavá především k lidským potřebám. Ty upřednostňují před zájmy přírody, a jsou k ní proto celkově lhostejnější než ostatní.

5. Jaký je vztah mezi postoji k životnímu prostředí a environmentálním chováním?

- a) Žádný. Na lidské chování působí takové množství vlivů, že se v tom environmentální postoje takřka ztrácí.
- b) V podstatě úplný. Lidé přece jednají podle toho, co si myslí a co je podle nich správné.
- c) Nedá se říci, že by environmentální postoje vždy vedly k šetrnému chování k přírodě. Můžeme ale říci, že významným způsobem zvyšují jeho pravděpodobnost.

6. Strach z vývoje životního prostředí:

- a) Je projevem celkového depresivního ladění člověka, a vyskytuje se jen u pár procent populace.
- b) Již dnes ovlivňuje v celé řadě oblastí chování mnoha procent populace, ač si ho lidé často neuvědomují.
- c) Setkáme se s ním jen mezi „přesvědčenými ekology“, neboť je hlavním „tahounem“ lidské motivace pro ochranu přírody.

7. V rámci osvětové kampaně za úsporu zdrojů v domácnostech byly lidem zaslány brožurky s údaji, proč doma hospodařit způsobem šetrným k životní prostředí. Jaká brožurka ovlivnila spotřebu domácností nejvíce?

- a) Ta s ekonomickými argumenty ukazující, kolik lidé ušetří. Ekologické argumenty jsou dnes spíš kontraproduktivní.
- b) Ta s ekologickými argumenty vysvětlující, jaké budou mít úspory energie přínos pro životní prostředí.
- c) Ta s ekonomickými a ekologickými argumenty.

8. Lidé, kteří přijmou za svou nějakou drobnou změnu ve svém environmentálním chování:

- a) Jsou ochotnější k dalším změnám. Zkrátka vidí, že to jde.
- b) Jsou méně ochotní přijmout další změny. Zdá se jim, že už pro přírodu „dělají dost“.
- c) Jsou k dalším změnám environmentálního chování otevření stejně jako všichni ostatní.

9. V městských aglomeracích po celém světě, například v severní Americe, žije mnoho dětí, které se jen vzácně dostávají do kontaktu s přírodním prostředím. Jakým způsobem se nejčastěji projevují při školních výletech do divočiny?

- a) Nezájmem a velkou nudou. Jak jinak, bez televizí, počítačů nebo mp3 přehrávačů.
- b) Strachem, hnusem a diskomfortem. V neznámém prostředí s neznámými podněty (změny teploty, bahno, hmyz) se pochopitelně cítí nejistě.
- c) Přehnanou odvahou a sebevědomím. Neví, jak to v přírodě chodí, mají potřebu nové prostředí poznat, láká je dobrodružství a riskují.

10. Pokud jsou lidé finančně odměňováni za své environmentální chování:

- a) Pak dramaticky roste šetrnost jejich chování k životnímu prostředí, která ale mizí vzápětí poté, co odměny končí.
- b) Pak to jejich chování neovlivní.
- c) Pak se jim proenvironmentální chování stane zvykem, který přetrvává i po skončení odměn.

11. V parcích či na zastávkách se občas setkáme s výzvami, aby lidé házeli odpadky do košů. Jaké pobídky jsou neúčinnější?

- a) Naprosto jasné výzvy, které rozkazovacím způsobem nenechají nikoho na pochybách, že odpadky na zem nepatří.
- b) Zdvořilé, které oslovují kolemjdoucí nevynucujícím jazykem.
- c) Výzvy nepomáhají, naopak mohou lidi k zahazování odpadků inspirovat.

12. Naše environmentální chování kromě jiného souvisí také s naší povahou. S jakými vlastnostmi se častěji setkáme u lidí, kteří v České republice třídí odpad?

- a) Častěji s extroverzí a vřelostí. Kdo má rád lidi a umí s nimi navazovat citové vztahy, má také rád přírodu a záleží mu na její ochraně.
- b) Častěji s duševní stabilitou. Lidé, kteří mají problémy a starosti, nemají na třídění odpadu ani pomyšlení.
- c) Častěji s otevřeností a svědomitostí. Z prvního vychází ochota k přijímání novinek, z druhého určitá sebekázeň.

Výsledky:

- 1a
- 2c
- 3c
- 4b
- 5c
- 6b
- 7c
- 8a
- 9b
- 10a
- 11b
- 12c

Vyhodnocení

- 12 – 9 bodů: Takřka vše správně, blahopřejeme! Váš intuitivně ekopsychologický odhad situace, podložený zřejmě i zkušenostmi, má v dnešní době velký význam. Pokud pracujete v ochraně přírody, věříme, že si vás vaši spolupracovníci hýčkají. Pokud zatím nepracujete, možná to s vašimi předpoklady stojí za úvahu. Vaše porozumění vztahům lidí k přírodě by našlo své uplatnění v environmentální výchově, při přípravě osvětových kampaní, v místních samosprávách nebo ve státní ochraně přírodě.

- 8 – 4 body: Váš pěkný výsledek naznačuje, že máte zajímavé předpoklady pro ekopsychologické porozumění různým otázkám a problémům. Svůj ekopsychologický úsudek můžete dále rozvíjet, zahraničních studií je dnes už bezpočet a česká ekopsychologie se utěšeně rozrůstá.

- 3 – 1 bod: Žádný učený z nebe nespadol. Pokud se v ochraně přírody zabýváte něčím jiným než prací s lidmi, možné byste lépe obstáli v testech o lesních ekosystémech nebo třeba kořenových čističkách. Ochrana přírody potřebuje hodně odborností, které se vzájemně doplňují. Pokud by vás poznatky ekopsychologie o vztazích lidí k přírodě přece jen zajímaly, na internetu je dnes k dispozici mnoho článků, teorií i výsledků šetření.

Nedokončené věty...(1)

- Když si představím přírodu...
- Příroda se mi zdá...
- V přírodě mám chuť...
- V přírodě mě zajímá...
- Nejvíce mi vadí, když v přírodě...
- Příroda pro mě znamená...

Nedokončené věty... (2)

- V přírodě nejraději...
- Příroda je veskutečnost...
- V přírodě se cítím...
- Pro ochranu přírody...
- Příroda na mě působí...
- O přírodě si myslím...
- Můj vztah k přírodě...
- Slovem „příroda“ se myslí...

Internetové stránky: www.vztahkprirode.cz

- Brána k uvažování nad osobním vztahem k přírodě

Některé časopisy

- <http://www.sedmagerace.cz/>
- <http://www.pavucina-sev.cz/bedrnik.htm>
- <http://envigogika.cuni.cz/>
- <http://www.kruhzivota.sk/>

KOŘENY ZLA aneb co je!?! V nás

Myšlenky z knihy Pavla Peciny

1. Neofilie a neofobie

- Zájem o nové (změna)
- Držení se starého (konzervatismus)
- Chybějící kritičnost
- Domýšlení významu a dopadu

2. Napodobování

- Výhoda, ale...
- Nebezpečí bez rozmyslu
- Džíny
- Závist a susedova kráva

3. Vtištění a etologická tradice

- Budování obrazu dle rodičů
- Význam prvotní výchovy, harmonie
- „ošklivý brouk – zašlápni“
- Když už se máma něčeho tak bojí, tak to MUSÍ být hrůza
- Ireverzibilní

4. Šetření energií a lenost

- Domácí pes a plýtvání energií
- Spořivý vlk
- Škodlivé přístupy z lenosti
- Klesá význam práce

5. Agresivita

- V přírodě vůči stejnému druhu – pozitivní selekce (rozptýlení), nikdy ne nadarmo
- Domestikovaná zvířata – jako „stejný druh“
- Přenos lidské agresivity
- Antropomorfizace květin (bitva a vojáci)
- Nenávist
- Zvíře a rostlina necítí?

6. Altruismus a xenofóbie

- Kvočna chrání svá mláďata i za cenu vlastní smrti
- Mateřský cit
- Člověk: altruismus pro sebe
- Přežívající „organizace“ co prosazují přírodě škodlivé věci – protože mají „jméno“ – předstíraná „pomoc“ přírodě

7. Strach a fóbie

- Přirozený, když je oprávněný
- Lidé: i jen strach s možného, vzdáleného a dokonce málo pravděpodobného či zcela nemožného!
- Vrozený
- Získaný vlastní ošklivou zkušeností (pozor na generalizaci)
- Získaný vzory, vtištěním! A to je „konec“!!!

8. Mánie a maniaci

- Dosáhnout svého, své potřeby za každou cenu
- Vytrískat z přírody co nejvíce a stejně to nestačí

9. Frustrace a komplexy

- Nechovám zvíře pro něho samotného, pro krásu a radost ze života, ale proto, že chci nad ním panovat
- Problém výstav zvířat – když nevyhraje, odepsat!

10. Sadismus

- Záliba v násilí, trýznění, týrání
- Legalizace sadismu = škodná
- Vyhubit, zničit
- PC hry a témata boje

11. Nekrofilní orientace

- Pořádek v přírodě s heslem: vykácet, posekat, zarovnat
- Pocit dobra, ve skutečnosti však upřednostňování předmětů uspokojící lidskou sílu
- X biofilní orientace: pro živé
- Technokraté a umělé hračky, napodobeniny jsou „lepší“

12. Narcismus

- Preferování mých výtvorů ne proto, že jsou užitečné, ale proto, že jsou moje
- Já, člověk, přece vládnu a jsem nejchytřejší

13. Lhostejnost

- Vzniká z přesycení (prázdné místo v autobuse)
- Nebezpečí z přesycenosti „ekologických informací“

14. Primitivismus

- Gastrogenitální láčkovec
- Pokud to nevynese „balík“ nemá to cenu
- Problém „obětovat“ peníze pro přírodu (ekologický životní styl)

15. Urbanizace, ošklivé prostředí a morálka

- Touha po snadném životě a následná „zhoubná rekreace“
- Tahání „vymožeností civilizace“ do přírody
- Zabírání prostoru
- Slepota ke krásnému a hodnotnému

16. Ohleduplnost a bezohlednost

- Úcta k životu bez hranic
- Ne: „to je jen žába“
- Nerespektování životních podmínek a nároků druhých, i zvířat a rostlin

17. Tolerance a nesnášenlivost

- V přírodě spory omezeny jen na potravní chování (řetězec) a na prvky, kdy skutečně o něco jde (teritorium, partner, obrana mláďat)
- Jenom člověku vadí kde co (tráva, co by mohla! vyvolat a alergii, cvrčci, komezálkové, stromy, co stíní)
- Hledat chybu nejdřív u sebe

18. Plýtvání

- kvíčaly a „zdánlivé“ plýtvání přírody
- zužitkovat do posledního zbytku
- vyhozená celá svačina v popelnici
- koupím nové, do obchodu zase dovezou – vím, odkud vozí? Možná jen z chemických továren
- pokud nebudeme využívat přírodní zdroje rozumně, nelišíme se v ničem od pavíánů plenící plantáž

19. Generalizace

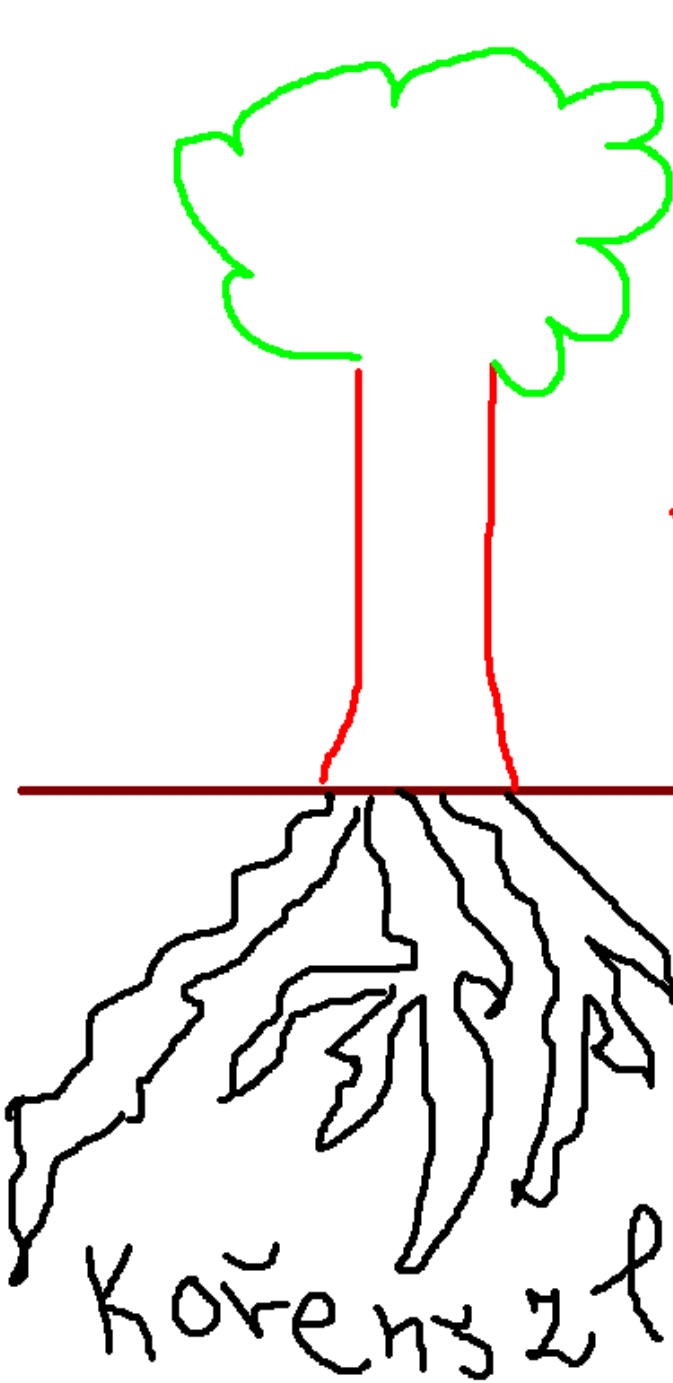
- jedinou zkušenost přenesu na všechny
- píchne mne vosa a já vypálím celé hnízdo

20. Model drsňáka

- zvířata nic nepředstírají
- „vždyť jsou tam sněženky“
- abych vypadal dobře, tak se vzdám svých citů, lásky k přírodě
- porušení emocionálních vazeb a vše živé jako materiál

A co naše děti?

- buď z nich bude dítě, nebo spratek
- pevná, ale láskyplná výchova, před předstíranou láskou a volnou výchovou, často schovávaného pod plášt' „partnerské výchovy“
- hlavně do 5-6 let dítěte
- přijme trest, když je oprávněný
- spratci strádají samotou, jejich negativní jednání není korigováno a tak se rozrůstá do hrozných rozměrů!

Květy do konce
Kvalitní ovoce

Může růst
dobrý strom

Květy zla